

U OVOM BROJU

Uvod

Strana 1

Pregled anti-
trafiking aktivnosti
u periodu januar-
decembar 2010.
godine

Strane 2-13

Godišnji pregled
rada Republičkog
tima za borbu protiv
trgovine ljudima

Strane 14-15

U 26. broju ASTRA E-biltena predstavljene su najvažnije aktivnosti koje su u poslednjem tromesečju 2010. godine preduzeli vladini i nevladini akteri u Republici Srbiji u cilju suzbijanja, prevencije i kažnjavanja trgovine ljudima. Predstavljen je i pregled aktivnosti na polju borbe protiv trgovine ljudima tokom cele 2010. godine, kao i pregled rada Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima.

Za 2010. godinu karakteristična je bila mnogo manje intenzivna aktivnost na unapređenju pravnog okvira za suzbijanje trgovine ljudima i zaštitu žrtava, kao i značajno smanjenje broja identifikovanih žrtava trgovine ljudima od strane Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima. Kada je u pitanju konsolidacija pravnog okvira za borbu protiv trgovine ljudima, Republika Srbija je ove godine potpisala **Evropsku konvenciju za naknadu štete žrtvama nasilnih krivičnih dela**. Konvencijom se obezbeđuje naknada štete žrtvama koje su pretrpele telesne povrede ili im je zdravlje narušeno i u situacijama kada počinitelj nije identifikovan ili ako je bez sredstava. Uprkos najavama, **Zakon o socijalnoj zaštiti**, koji je od značaja za neke aspekte pomoći žrtvama trgovine ljudima, ipak nije usvojen u 2010. godini.

Tokom 2010. godine, **Služba za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima** je identifikovala ukupno 89 osoba. Od tog broja, 61 osoba je prepoznata kao žrtva, a 28 kao potencijalne žrtve trgovine ljudima¹. Identifikovane žrtve su pretežno bile žene (skoro 90%) i državljanke/i Republike Srbije (preko 95%). Identifikovano je samo 4 stranih državljanke/na: Rumunija (1), Bosna i Hercegovina (1), Makedonija (1) i Crna Gora (1). Deca čine 47% identifikovanih žrtava. Trgovina je vršena radi seksualne eksploatacije (34), koja i dalje ostaje dominantan oblik eksploatacije, radne eksploatacije (4), prosjačenja (12), sklapanja prinudnog braka (4), prinude na vršenje krivičnih dela (1) i pokušaja usvojenja (1). Najveći broj slučajeva prijavila je policija (74), a ostatak Prihvatište pri Zavodu za vaspitanje dece i omladine, domaće nevladine i međunarodne organizacije.

¹ Prema kriterijumima Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, potencijalne žrtve su lica koja su identifikovana na početku procesa trgovine ljudima, tj. u fazi tranzita, dok njihova eksploatacija još nije počela.

Putem **ASTRA SOS** telefona, u 2010. godini, primljeno je ukupno 1812 poziva koje je uputilo 348 klijentkinja i klijenata, a od kojih je sa njih 259 ove godine ostvaren prvi kontakt. Ukupno 37 osoba je identifikovano kao žrtve trgovine ljudima - od kojih su 9 deca, a u najvećem broju slučajeva radilo se o ženama (23 osobe tj. 62%) i o državljanima/ima Srbije (36, odnosno približno 97%). U programima ASTRINOG Dnevnog centra je tokom 2010. godine učestvovalo 86 osoba - 43 odraslih i 43 dece. U 2010. godini **NVO Atina** je kroz Otvoreni klub, Tim za podršku na terenu i Privremenu kuću asistirala 61 korisnika/ce. Od ukupnog broja korisnika/ca, 54 je osoba ženskog pola, 2 su strane državljanke, a 14 korisnika/ca su deca. U Privremenoj kući boravilo je 16 osoba (14 žena i dva deteta).

Savetovalište protiv nasilja u porodici je tokom 2010. godine u svoje sklonište zbrinulo 3 žene - žrtve trgovine ljudima, od kojih su 2 bile maloletne. Od oktobra 2010. godine Savetovalište više ne prima žrtve trgovine ljudima u svoje sklonište.

Za krivično delo trgovine ljudima iz člana 388 Krivičnog zakonika Srbije, pripadnici **MUP Republike Srbije** su tokom 2010. godine podneli 47 krivičnih prijava. U njima se ukupno 76 lica pojavljuju kao oštećeni, od čega su 73 državljanici Republike Srbije, a troje strani državljanici/ke. U najvećem broju (70) se radilo o osobama ženskog pola. Oštećeni su u 45% slučajeva bili deca (i to devetoro dece mlađe od 14 godina i 23 dece u uzrastu od 14-18 godina). Najveći broj oštećenih je bio izložen seksualnoj eksploataciji (62 - 41 punoletnih i 21 maloletnih ženskih osoba), a slede radna eksploatacija (16 - jedan dečak, dve devojčice, i 13 žena), prinudno prosjačenje (13 - šest dečaka, četiri devojčice, jedan muškarac i dve žene), prinudna udaja (3 - tri devojčice) i eksploatacija radi vršenja krivičnih dela (5 - tri dečaka i dve devojčice). Najveći broj krivičnih prijava podnele su PU Novi Sad (15) i PU za grad Beograd (8). Krivične prijave su podnete protiv 99 izvršilaca (76 muškaraca i 23 žene), od kojih samo petoro nisu državljanici Srbije.

Aktivnosti na suzbijanju trgovine ljudima u Srbiji u periodu januar – decembar 2010.

Predstavnica **ASTRE** prisustvovala je **sastanku Generalne skupštine FLARE mreže** koji je održan u Bariju, Italija **18. januara** gde je, između ostalog, predstavljen strateški plan Mreže za period 2010-2012. godine, kao i operativni plan koji objašnjava strukturu FLARE mreže i njenih zadataka u narednih godinu dana. Kao jedan od strateških ciljeva, proširenje Mreže, planirano je da se u naredne tri godine otvore regionalna predstavništva. Regionalno predstavništvo za Balkan je otvoreno u Nišu. Takođe se planira da se aktivnosti FLARE mreže dublje fokusiraju na pitanja ljudskih prava uopšte, a ne samo na organizovani kriminal, uključujući i slobodu informisanja, zaštitu branitelja ljudskih prava, monitoring i hitne akcije u konfliktnim situacijama, kao i edukacije i treninge na temu ljudskih prava.

Predstavnica **ASTRE** je učestvovala i na **Prvom svetskom sastanku mladih za održivi razvoj** koji je održan od **19. do 21. januara** u Bariju, Italija. NMC (Ni, mondlokaj civitanoj – We, global-local citizens) je okupio 500 delegata iz više od 120 zemalja i preko 1.000 predstavnika mladih Italije. Kroz predavanja i radionice, učesnici

su definisali prioritete i odredili 12 osnovnih ciljeva koje je potrebno ispuniti da bi se postigao budući razvoj, u pet oblasti: državljanstvo, obrazovanje, zapošljavanje i ekonomija, zaštita životne sredine ljudska bezbednost i razvoj, sa akcentom na uključivanje mladih u donošenje odluka.

Od **21. januara do 17. marta** aktivistkinje NVO **SOS telefon za žene i decu žrtve nasilja iz Vlasotinca**, članice **ASTRA mreže**, uz podršku **Global Fund for Women**, održale su **pet preventivno-edukativnih radionica** o problemu trgovine ljudima za učenice/

ke vlasotinačke Gimnazije i osnovnih škola u Kruševici i Tegošnici.

Centar za prava deteta je **26. januara** u Beogradu održao **okrugli sto** pod nazivom „(Ne)Ostvarivanje Fakultativnih protokola uz Konvenciju o pravima deteta“. Ovaj okrugli sto organizovan je povodom predavljanja Alternativnih izveštaja o implementaciji Fakultativnog protokola o učešću dece u oružanim sukobima i Fakultativnog protokola o prodaji dece, dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji. Na okruglom stolu su govorili predstavnici Centra za prava deteta, Centra za integraciju mladih i **ASTRE**, kao i deca – predstavnici Dečje koalicije.

Alternativni izveštaji koje je pripremila **Koalicija organizacija civilnog društva za monitoring prava deteta** predstavljeni su Komitetu za prava deteta u Ženevi **2. februara**. Predstavnice Centra za prava deteta i **ASTRE** su sa članovima Komiteta

razgovarale o najboljim praksama i planovima za praćenje realizacije zaključnih napomena Komiteta, kao i uopšte o sistemu ljudskih prava Ujedinjenih nacija.

Viktimološko društvo Srbije je **28. januara** organizovalo **okrugli sto** na kome je promovisana knjiga pod nazivom „**Pomoć i podrška ženama žrtvama trgovine ljudima u Srbiji**“, u kojoj su izloženi rezultati istraživanja sprovedenog u okviru projekta *Praćenje mehanizma upućivanja i sistema zaštite žena žrtava trgovine ljudima u Srbiji*. Ovaj projekat je deo programa **UNDP**, koji je realizovan u saradnji sa Upravom za rodnu ravnopravnost Ministarstva rada i socijalne politike Republike Srbije, a uz finansijsku podršku **EU**. Celokupan program je bio usmeren na podizanje nivoa odgovornosti vladinih institucija u sprovođenju rodno senzitivnih politika, u skladu sa Preporukama Komiteta UN za eliminaciju diskriminacije žena.

ASTRA je **5. februara** u Media centru u Beogradu dodelila nagrade najuspešnijim učesnicima **nagradnog konkursa** za mlade na temu trgovine ljudima pod nazivom „**Žene nisu meso. Deca nisu roblje. Ljudi nisu roba**“ koji je organizovan povodom **2. decembra – Međunarodnog dana ukidanja ropstva** prethodne godine. Za najbolji literarni rad je izabrana priča Milice Stanković, učenice Sedme beogradske gimnazije, drugu nagradu je dobila Milica Resimić iz Gimnazije iz Ivanjice, a treću nagradu su podelile Isidora Alimpić iz Sedme beogradske gimnazije i Aleksandra

Mandić iz Ekonomsko-trgovačke škole iz Šapca. Što se tiče likovnih nagrada, prvo mesto je osvojila Ana Vasov iz Gimnazije Sveti Kirilo i Metodije iz Dimitrovgrada, drugo mesto zauzeo je Filip Roksandić iz Medicinske škole Zvezdara iz Beograda, a treće mesto Tamara Petrović, učenica Gimnazije Sveti Kirilo i Metodije iz Dimitrovgrada. Osim toga, žiri je odlučio da dodeli dve specijalne nagrade, Dejanu Markoviću iz Gimnazije iz Ivanjice i Tafilju Dubovi iz Srednje zanatske škole iz Beograda.

Predstavnica **ASTRE** prisustvovala je **Završnoj konferenciji PERC/FNW projekta „Promocija prava i zastupanje radnika angažovanih u neformalnom sektoru“**, koja je održana **10. i 11. februara** u Budimpešti u organizaciji Evropske konfederacije sindikata (**ETUC**) i Panevropskog saveta sindikata (**PERC**). Cilj konferencije je bio da se oceni tok nacionalnih aktivnosti i da se doradi agenda PERC-a u

oblasti neformalne ekonomije. Ovaj skup je takođe bio prilika za razmenu mišljenja između sindikata, udruženja samozaposlenih radnika i drugih relevantnih NVO. Učesnici su diskutovali kroz nekoliko tematskih

radionica: vladine politike za smanjenje neformalne ekonomije, socijalni dijalog i sindikalne strategije za rešavanje izazova neformalne ekonomije, pristup radnicima i organizovanje radnika: promene u sindikalnim strategijama i strukturama i interesovanja i servisi za specijalne grupe radnika: domaćih, samozaposlenih, migranata itd.

Savet za prava deteta održao je **11. februara konsultativni sastanak** o usklađenoj verziji **Nacionalnog plana akcije za decu** u cilju razmatranja onih prioriteta u NPA koji se odnose na oblast socijalne zaštite dece (deca sa smetnjama u razvoju, deca bez roditeljskog staranja i deca žrtve zlostavljanja i zanemarivanja). Cilj sastanka je bio da se prikupe sugestije i predloži na prvi nacrt preporuka i usklade tabele NPA za period 2010-2015. godina.

U organizaciji **Zaštitnika građana i predstavnika grčkog i holandskog ombudsmana**, u okviru twining projekta „Podrška jačanju institucija Zaštitnika građana 2009-2011“, **17. februara** je održana konferencija pod nazivom „**Umrežavanje u cilju ostvarivanja najboljeg interesa deteta**“. Cilj konferencije je bio da okupi sve glavne aktere na javnoj sceni sa kojima Zaštitnik građana saraduje u ostvarivanju svoje nadzorne i kontrolne funkcije nad radom organa uprave i u zaštiti prava deteta od njihovog nezakonitog, nepravilnog i neefikasnog rada.

Irska organizacija **Migrant Rights Centre Ireland**, uz podršku **ODIHR-a**, organizovala je **studijsku posetu** za predstavnike organizacija civilnog društva iz Azerbejdžana, Belorusije, Kazahstana, Poljske i Srbije (**ASTRA**). Poseta je održana **23. i 24. februara**, a za cilj je imala da učesnike upozna sa radom organizacije domaćina, njihovim Drop-In centrom za migrante i sistemom upućivanja, pravnim aspektima i pravnom pomoći za ilegalne migrante i žrtve trgovine

ljudima u cilju radne eksploatacije, terenskim radom i radom u zajednici.

Vršnjački edukatori tima mladih organizacije **Beosupport**, uz podršku **Save the Children Norway**, održali su dva predavanja na temu „**Trgovina decom i mladima**“ **26. februara** u Pravno-poslovnoj školi u Beogradu. Dva predavanja na temu „**Seksualno zlostavljanje i iskorišćavanje dece i mladih**“ održana su **11. marta** za učenike osnovne škole „**Vuk Karadžić**“ u Starčevu. Predavanja su imala za cilj da objasne problem seksualnog zlostavljanja i iskorišćavanja dece i mladih, posledice i načine zaštite, problem trgovine decom i mladima u cilju seksualne eksploatacije, kao i korišćenje modernih tehnologija u te svrhe.

U organizaciji **Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima Vlade Crne Gore** i **Misije OEBS-a u Crnoj Gori**, u Miločeru je **25. i 26. februara** održan Regionalni sastanak nacionalnih koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima na temu „**Regionalna saradnja u borbi protiv trgovine ljudima: izazovi i budući koraci**“. Sastanak, koji je imao za cilj razmenu iskustava i

primera dobre prakse u borbi protiv trgovine ljudima, sa posebnim osvrtom na pronalaženje najboljih mehanizama regionalne saradnje, okupio je nacionalne koordinate zemalja regiona (Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija, Srbija i Slovenija), predstavnike diplomatskog kora, nacionalnih institucija i međunarodnih organizacija.

Tom prilikom je odlučeno da se održavaju redovni godišnji tematski sastanci nacionalnih koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima zemalja regiona, da se izradi regionalni adresar institucija i kontakt osoba zaduženih za borbu protiv trgovine ljudima, da se sprovede regionalno istraživanje na temu prosjačenja dece romske populacije na ulicama; da se iznađe najbolji način za korišćenje postojećih projekata EU čija bi primena na regionalnom planu pozitivno uticala na kvalitet borbe protiv trgovine ljudima; i da se podrži implementacija TRM projekta (ICMPD) u zemljama EU i razvijanje mehanizama saradnje sa državama destinacije.

U Beogradu je **31. marta**, u organizaciji MUP Srbije – Koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima, Centra za prava deteta i Save the Children Norway, održan okrugli sto u cilju predstavljanja Modela nacionalne strategije za prevenciju i zaštitu dece od trgovine i iskorišćavanja dece u pornografiji i prostituciji.

Crveni krst Srbije je, tokom januara, februara i marta, održao pet dvodnevnih seminara u cilju osposobljavanja volontera – budućih vršnjačkih edukatora. Seminari su održani na Tari, u Beogradu, Ivanjici i Kovinu za polaznike/ce iz cele Srbije, a osim trenera iz Crvenog krsta, gostovali su i predstavnici MUP Srbije, Kriminalističko-policijske akademije, centara za socijalni rad i NVO Atina. Osim toga, u cilju što boljeg informisanja o problemu trgovine ljudima i potrebnim merama opreza, kao i radi osnaživanja mladih kao posebno ranjive ciljne grupe, organizacije Crvenog krsta Srbije u gradovima i opštinama su u periodu januar – mart održale 31 radionicu i predavanje za osnovce i srednjoškolce u Negotinu, Priboju, Dolovu, Ivanjici, Starčevu, Pančevu, Mionici, Koceljevi i Osečini, kao i za korisnike narodne kuhinje u Senti. Tri učenice ćuprijske Gimnazije

pokrenule su u martu preventivnu kampanju „Ljudi su Božiji dar, NE roba“ u cilju podizanja svesti mladih o zastupljenosti i značaju problema trgovine ljudima. Zainteresovani

srednjoškolci su na jednodnevnim seminarima kroz bogat program raznovidnih radionica, dokumentarnih filmova, prezentacija i predavanja stručnjaka upoznali sam problem, oblike u kojima se javlja, kao i zamke trgovaca ljudima na koje treba obratiti pažnju. Kampanju su podržali i načelnik policijske uprave u Jagodini i predstavnice organizacije ASTRA. Kampanja je sprovedena u svim srednjim školama Ćuprije i u OŠ "Despot Stefan Visoki" u Despotovcu, uz mogućnost daljeg širenja u okolne gradove.

Tokom aprila, ASTRA je organizovala treninge za nove vršnjačke edukatore i za nove saradnike na SOS telefonu. Vršnjački edukatori su prošli dvodnevni trening, koji je tematski obuhvatio osnovne elemente problema trgovine ljudima, kao i osnovne principe radioničarskog rada. Trening za SOS konsultantkinje trajao je pet dana. Osim različitih aspekata problema trgovine ljudima, sa akcentom na pružanju pomoći žrtvama trgovine ljudima u različitim fazama njihovog oporavka i uključivanja u društvo, buduće SOS konsultantkinje i konsultanti su imali priliku da saznaju više o istoriji ženskog pokreta; ulozi i značaju feminizma u savremenom društvu; položaju i pravima manjina; pojmu nasilja, vrstama nasilja i krugu nasilja; jeziku kao sredstvu diskriminacije;

uticaju NVO i institucija na položaj i zaštitu žena; i ženskim pravima i rodnoj ravnopravnosti. Posebna pažnja posvećena je principima rada na SOS telefonu, aktivnom slušanju, specifičnostima rada na SOS telefonu za žrtve trgovine ljudima, identifikaciji žrtava putem telefona, kao i vrstama pomoći i procedurama koje se primenjuju na ASTRA SOS telefonu, a predstavljani su i ostali programi koje naša organizacija realizuje. Odabrani učesnici oba treninga prolaze četvoromesečnu praksu, nakon koje će se najbolji od njih pridružiti ASTRA timu. Ovi treninzi su ASTRA redovna aktivnost organizacionog jačanja.

Predstavnica ASTRE bila je u studijskoj poseti Briselu u okviru programa „People 2 People“ od 13. do 16. aprila. Ova poseta je bila namenjena predstavnicima organizacija koje su dobile sredstva Evropske Unije za

realizaciju projekata na konkursu „Partnerstvo za borbu protiv korupcije, organizovanog kriminala i trgovine ljudima (IPA 2008)/ Partnership Actions (IPA 2008) on the fight against corruption, organized crime and human trafficking“ i ujedno je bila i uvodni sastanak koji je označio početak rada na ovim projektima. Koordinator za borbu protiv trgovine

Ljudima održao je **17. aprila** predavanje na temu trgovine ljudima polaznicima kursa Beogradskog fonda za političku izuzetnost. Cilj predavanja je bilo podizanje svesti o problemu trgovine ljudima.

U Beogradu je **11. maja** održan **okrugli sto** povodom izrade **Zakona o pravima deteta**. Donošenje ovakvog zakona preporučio je **Komiteo za prava deteta** u svojim zaključnim komentarima na Inicijalni izveštaj Republike Srbije o sprovođenju Konvencije o pravima deteta. Na okruglom stolu su se okupili predstavnici relevantnih ministarstava i drugih državnih organa, predstavnici sudstva, članovi Saveta za prava deteta, predstavnici nevladinih i međunarodnih organizacija. Cilj skupa je bio da se kroz raspravu identifikuju pravne praznine i nekonzistentnosti u postojećem pravnom sistemu u oblasti prava deteta, kao i da se razmotre ciljevi i sadržaj budućeg zakona.

Koordinator za borbu protiv trgovine ljudima Srbije se **13. maja** sastao u Podgorici sa Nacionalnim koordinatorom Crne Gore radi razmene iskustava i planiranja dalje saradnje.

Novosadski SOS telefon za žene i decu žrtve nasilja je, u saradnji sa organizacijom Kocka iz Novog Sada, članicom ASTRA mreže, **22. maja** organizovao radionicu o problemu trgovine ljudima za nove volonterke SOS telefona. Cilj radionice je bio da se nove volonterke upoznaju sa problemom trgovine ljudima i radom organizacije Kocka, sa kojom SOS telefon ima saradnju na području

izgradnje civilnog društva i borbe za poštovanje ljudskih prava.

Predstavnici **ASTRE, Centra za prava deteta** i **Centra za integraciju mladih** prisustvovali su treningu „Programiranje dečjih prava i dečja participacija“ u Tirani **24. i 25. maja**. Trening je organizovala organizacija **Save the Children** u okviru Child Trafficking Response Programa III za svoje nacionalne programske koordinateure i partnerske organizacije. Trening je imao za cilj da nauči učesnike da definišu programiranje dečjih prava, analiziraju različite komponente programiranja dečjih prava, definišu nivo participacije u svom svakodnevnom radu, identifikuju metode za unapređenje dečje participacije i da isplaniraju kako će povećati dečju participaciju u svom radu u budućnosti. U okviru ovog projekta, u gradu Iasiu u Rumuniji je **2. i 3. novembra** održana **regionalna radionica**, na kojoj je napravljen kratak osvrt na situaciju u pojedinačnim zemljama i regionu, a kraj rada obeležilo je identifikovanjem projektnih prioriteta za 2011. godinu. Radionici su prisustvovali regionalni koordinatori i predstavnici partnerskih nevladinih organizacija iz Albanije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Srbije, Rumunije, Bugarske i Kosova.

Državna delegacija Republike Srbije (stalni predstavnik Republike Srbije u kancelariji UN u Ženevi i predstavnici Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva rada i socijalne politike, Ministarstva odbrane, Ministarstva zdravlja, Ministarstva pravde, Ministarstva inostranih poslova

i Koordinator za borbu protiv trgovine ljudima) predstavila je **Inicijalni izveštaj o primeni Fakultativnih protokola o prodaji dece, dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji** i o učešću dece u

oružanim sukobima na **54. zasedanju Komiteta za prava deteta** u Ženevi **26. maja**. Predstavljajući izveštaja su prisustvovali i predstavnice **ASTRE** i kancelarije **UNICEF-a** iz Beograda.

Predstavnica **Viktimološkog društva Srbije** imala je **izlaganje** pod nazivom „**Podrška žrtvama trgovine ljudima u Srbiji**“ na radionici posvećenoj pružanju pomoći žrtvama na **24. godišnjoj konferenciji „Pravda za žrtve u Evropi“** koju su organizovali **Evropska pomoć žrtvama** i **Weisser Ring 27 – 28. maja**. Ova konferencija je okupila predstavnike službi za žrtve kriminaliteta iz **22 evropske zemlje**.

U Zagrebu je **27 – 28. maja** održan završni **Regionalni seminar u vezi sa Programom za jačanje borbe protiv trgovine ljudima u zemljama jugoistočne Evrope** u organizaciji **Međunarodnog centra za razvoj migracionih politika (ICMPD)**. U fokusu ovog seminara, kome su prisustvovali predstavnici Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije, Albanije, Hrvatske, UNMIK, OEBS, EUROPOL, IOM, MARRI i SECI centra, bilo je statističko prikupljanje podataka o trgovini ljudima.

Tokom **aprila** i **maja**, volonterke **NVO SOS telefon za žene i decu žrtve nasilja iz Vlasotinca**, članica ASTRA mreže, su održale sedam **preventivnih radionica**

na temu trgovine ljudima u osnovnim školama u Vlasotincu i selima Lopušnja, Svođe, Gložane, Donje Prisjane, Gornje Prisjane, Donja Lomnica i Orašje.

Tokom **maja**, studenti završne godine Kriminalističko-policijske akademije imali su prilike da slušaju **predavanja o različitim aspektima suzbijanja trgovine ljudima**. Predavači su bili koordinator Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima, specijalni tužilac za organizovani kriminal, kao i predstavnici SBPOK-a i PU Beograd, Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima i NVO ASTRA.

Predstavnica ASTRE je prisustvovala sastanku koji je kancelarija **UNIFEM-a 2. juna** u Beogradu organizovala sa ženskim organizacijama koje deluju u oblasti ženskih ljudskih prava, a posebno u oblastima ekonomskog osnaživanja i borbe protiv nasilja nad ženama. Cilj sastanka je razmena i razgovor o aktivnostima UNIFEM-a i ženskih organizacija u Srbiji u cilju upoznavanja i identifikovanja prioriteta u oblasti ženskih ljudskih prava i unapređenja rodne ravnopravnosti.

Udruženje tužilaca i zamenika tužilaca, u saradnji sa **OEBS misijom u Srbiji**, organizovalo je **4. juna** u Beogradu **okrugli sto „Trgovina ljudima – odgovor države, izazovi iniciranja krivičnog postupka i tretman žrtava“**. Osim samih organizatora, okruglom stolu su prisustvovali i predstavnici MUP Srbije i Kriminalističko-policijske akademije. Okrugli stolovi održani su tokom septembra i oktobra u Kragujevcu, Nišu i Čačku. Ciljevi projekta su: unapređenje sprovođenja zakona relevantnih za borbu protiv

trgovine ljudima u Srbiji, izrada nacrt kurikuluma za javne tužioce i zamenike javnih tužilaca na temu trgovine ljudima, kao i senzibilisanje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca u odnosu na žrtve krivičnih dela trgovine ljudima koje bi doprinelo i poboljšanju pozitivnog krivičnog zakonodavstva.

ASTRA je predstavila svoj rad na **Sajmu organizacija civilnog društva** koji je organizovala **Agencija za saradnju sa NVO i evropsku harmonizaciju** u Beogradu **10 – 11. juna**. Cilj Sajma bila je promocija uloge nevladinih organizacija u procesu pristupanja Evropskoj uniji. Sajam je bio i prilika za uspostavljanje i unapređenje partnerstva, između civilnog, poslovnog i javnog sektora. U okviru izložbenog prostora na više od 60 štandova, Beograđanima

su svoj rad predstavile brojne nevladine organizacije i fondacije. Na nekoliko štandova saradnju sa organizacijama civilnog društva promovisale su i gradske opštine, kao i sekretarijati za zaštitu životne sredine, socijalnu zaštitu, kulturu i zdravstvo i Kancelarija za mlade. Osim prezentacija na izložbenom prostoru, u okviru pratećeg programa organizovane su konferencije, okrugli stolovi i radionice u zgradi Gradske uprave.

Beogradski centar za ljudska prava i Zaštitnik građana Republike Srbije održali su **14. juna** u Beogradu **konferenciju za štampu povodom obeležavanja Svetskog dana protiv eksploatacije dečjeg rada** i promocije

istraživanja u ovoj oblasti. Na konferenciji su govorile predstavnica

Beogradskog centra za ljudska prava, zamenica Zaštitnika građana za prava deteta i načelnica odeljenja za maloletničku delinkvenciju MUP Srbije. Tom prilikom je istaknuto da su romska deca najugroženija kada se radi o radnoj eksploataciji, kao i da pouzdanih podataka o rasprostranjenosti eksploatacije dečjeg rada u Srbiji nema, jer ne postoji jedinstven sistem evidentiranja i praćenja.

Centar za prava deteta je **18. juna** u Beogradu organizovao **okrugli sto „Predstavljanje Modela nacionalne strategije za prevenciju i zaštitu dece od trgovine i iskorišćavanja dece u pornografiji i prostituciji“**. Okrugli sto je bio namenjen predstavnicima međunarodnih organizacija i stranih ambasada u Srbiji.

Savezno ministarstvo za rad, socijalna pitanja i zaštitu potrošača Republike Austrije u saradnji sa **Sekretarijatom za socijalnu zaštitu Grada Beograda**, organizovalo je **seminar „Socijalna reintegracija žrtava trgovine ljudima“**. Seminar je održan **22. juna** u Skupštini Beograda. Norbert Čajpek, načelnik bečkog Centra za maloletne žrtve trgovine ljudima je predstavio ovaj centar, dok je Karin Knap iz Službe za rad sa omladinom Grada Beča održala prezentaciju na temu „Zaštititi decu – osnažiti porodicu“. Osim toga, delegacije iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Makedonije su govorile o problemima u reintegraciji žrtava trgovine ljudima u svojim državama.

Koalicija za monitoring prava deteta je **22. juna** održala sastanak u Beogradu, na kome se govorilo o predstavljanju državnih i alternativnih izveštaja o sprovođenju Fakultativnih protokola o prodaji dece, dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji i o učešću dece u oružanim sukobima pred Komitetom za prava deteta u Ženevi, o daljim aktivnostima Koalicije u 2010. godini, kao i o potpisivanju Memoranduma o saradnji između članova Koalicije za period 2010 – 2012.

Centar za proučavanje informacionih tehnologija Beogradske otvorene škole i Fond za otvoreno društvo organizovali su **23. juna** u Beogradu promociju Vodiča za roditelje „Bezbedno na Internetu“ i prezentaciju rada istraživanja o ponašanju srpskih srednjoškolaca na internetu. Ovaj Vodič treba da omogući roditeljima da upoznaju novi svet u kome njihova deca provode slobodno vreme i da im pomognu u neprijatnostima i neprilikama koje ih mogu zadesiti na internetu. Vodič je kreiran kako bi oslobodio roditelje straha od novih okolnosti i omogućio im da izbegnu dve krajnosti - potpunu zabranu korišćenja interneta ili potpuno isključivanje iz onlajn života svoje dece.

Grupa od **tridesetak studenata socijalnog rada sa Metropolitan univerziteta iz Kopenhagena**, Danska, je **posetila ASTRU 23. juna**. Ovi studenti, koji studiraju socijalni rad u međunarodnom i interkulturalnom kontekstu, rade na projektu na temu trgovine ljudima, a na dve prezentacije u ASTRI su mogli da saznaju nešto više o samom problemu trgovine ljudima, o stanju u Srbiji u poređenju sa situacijom u Danskoj, kao i o iskustvu ASTRE i ASTRA SOS telefona u prevenciji trgovine ljudima i pružanju pomoći žrtvama tokom njihovog oporavka i socijalne inkluzije. Na preporuku svojih

kolega, još jedna grupa studenata posetila je ASTRU **30. novembra**..

Organizacije – članice **ASTRA mreže** održale su **25. i 26. juna** dvodnevni sastanak radi dogovora i obuke o načinu praćenja sprovođenja Konvencije Saveta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima i evropskih standarda u suzbijanju trgovine ljudima u Srbiji. Ova aktivnost je deo projekta „Praćenje trgovine ljudima u Srbiji/ Human Trafficking Watchdogs in the

Republic of Serbia“ koji se realizuje uz podršku **Delegacije Evropske unije** u Srbiji. Sledeći sastanak je održan u novembru, gde su, između ostalog, učesnici predstavili rezultate i svoja iskustva iz prvog kruga razgovora sa lokalnim akterima, kako bi se izvršila potrebna prilagođavanja i isplanirali dalji koraci za prikupljanje konačnih podataka koji će se koristiti u izveštaju.

Na poziv Stejt departmenta, **Koordinator republičkog tima za suzbijanje trgovine ljudima** je od **10. do 31. jula** bio u studijskoj poseti **Sjedinjenim Američkim Državama** u okviru **IVLP programa** sa temom „Zajednički naponi u borbi protiv

trgovine ljudima“. U programu su učestvovali predstavnici Jermenije, Hrvatske, Kipra, Češke Republike, Nemačke, Irske, Italije, Slovenije, Turske, Ukrajine, Velike Britanije i Srbije, koji se u svojim zemljama bave problemom trgovine ljudima i zaštitom žrtava trgovine ljudima. Cilj programa je bio da se, kroz posetu različitim institucijama u Vašingtonu, Njujorku, Feniksu, Hjustonu, Laredu i Majamiju na federalnom, državnom i lokalnom nivou, učesnici programa upoznaju sa zajedničkim naporima koje institucije, civilni sektor, kompanije, obrazovne i verske organizacije preduzimaju u cilju borbe protiv trgovine ljudima i zaštiti žrtava u SAD. Takođe, jedan od ciljeva je bio i da se učesnici upoznaju sa političkim i pravosudnim sistemom u Sjedinjenim Američkim Državama, ekonomskim razvojem, naučnim dostignućima, kulturom, zabavom i načinom života u različitim državama SAD.

U periodu **jul-septembar**, UG „Svet reči“ iz Velike Plane, član ASTRA mreže, sprovelo je brojne aktivnosti u okviru projekta „**Otvori oči! Pokreni um! Osiguraj budućnost!**“. Ovaj projekat ima za cilj informisanje, edukovanje i podizanje svesti različitih grupa mladih s ciljem eliminisanja trgovine ljudima, motivisanje mladih ljudi iz seoskih sredina na preuzimanje aktivne uloge u stvaranju promena u svojoj okolini i podsticanje akcija kreativnog delovanja s ciljem suzbijanja trgovine ljudima. Projekat se realizuje u deset sela opštine Velika Plana uz podršku **Svetske banke**. Osim

radionica, u ovom periodu su održane tribine i performansi u selima Veliko Orašje, Rakinac, Radovanje, Bresje, Donja Livadica i Lozovik, kao i ulične kampanje i deljenje promotivnog materijala u Velikoj Plani i selima Markovac, Miloševac, Trnovce i Lozovik. **14. avgusta** je organizovana večernja ulična kampanja, gde su volonterke i volonteri ove organizacije delili promotivni materijal na Balkan demo festu.

ACRIMA ANTI KRIMINALNA AKCIJA

Prvi kamp mladih u Srbiji na temu borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije „Mladi Srbije za legalnost“, održan je u Sićevu od **17. do 21. avgusta**. Organizator kampa bila je NVO **PROTECTA** iz Niša, članica **FLARE** mreže. Učesnici - mladi ljudi iz osam nevladinih organizacija iz Srbije - su imali priliku da čuju različita predavanja na temu suzbijanja organizovanog kriminala, a predstavnica NVO **ASTRA** je održala predavanje o problemu trgovine ljudima u Srbiji.

Ovom prilikom osnovana je **ACRIMA** – Anti**KRIM**inalna**AK**cija, mreža omladinskih organizacija u Srbiji koje žele da se bave borbom protiv organizovanog kriminala i korupcije i za zakonitost.

Od **22. do 27. avgusta**, aktivisti NVO **Beosupport**, uz podršku **Save the Children Norway**, organizovali su **obuku dece** iz osnovne specijalne škole „Boško Buha“ iz Beograda za vođenje radionica i seriju **radionica** sa decom iz dečjeg doma „Stanko Paunović“ iz Negotina na temu prevencije nasilja sa akcentom na trgovini decom i seksualnu eksploataciju. Cilj ovih aktivnosti je da se deca obuče da vode radionice na temu prevencije nasilja nad decom, da prepoznaju nasilje, kako da se zaštite i kome da se obrate za pomoć.

FLARE mreža je od **28. avgusta** do **4. septembra** u gradu Otranto, Italija organizovala **letnju školu „OLE – Otranto Legality Experience“**. Tokom nedelju dana, mladi aktivisti, istraživači i studenti iz celog sveta su, kroz predavanja, radionice i panele, raspravljali o pitanjima globalizacije i organizovanog kriminala, kao što su: strategije i sredstva EU u borbi protiv organizovanog kriminala, odliv kapitala – oružani konflikti i kriminalne ekonomije, mediji i organizovani kriminal, legalna i ilegalna ekonomija u

postkonfliktnom kontekstu, finansijska kriza i transnacionalni organizovani kriminal, evropsko i italijansko iskustvo u borbi protiv organizovanog kriminala, tržište energenata kao novi ilegalni biznis i dr. O problemu

trgovine ljudima i trgovine decom govorili su predstavnici organizacije **Gruppo Abele**, **Terre des hommes** i **ASTRA**. Ovaj događaj je bio posvećen sećanju na **Renatu Fonte** koju je **31. marta 1984. godine** ubila mafija.

Vršnjački edukatori NVO **Beosupport** organizovali su u Beogradu dve akcije prikupljanja potpisa građana radi podrške inicijativi ove organizacije da se podigne granica dobrovoljnog pristanka na seksualne odnose sa **14 na 16 godina**. Akcije su održane **21. avgusta** u Obrenovcu i **17. septembra** na opštini Savski venac. To je treći put da NVO **Beosupport** pokreće ovu inicijativu, ovog puta uz podršku **USAID-a**, tj. Instituta za održive zajednice. Tokom ulične akcije deljen je promotivni materijal o inicijativi i problemu seksualne zloupotrebe i

ASTRA je, u saradnji sa **Holandskim helsinškim komitetom** i međunarodnim ekspertkinjama razvila **program obuke za advokate „Zaštita ljudskih prava žrtava trgovine ljudima i/kroz pružanje pravne pomoći“**. Cilj treninga je obuka i podrška advokatima iz cele Srbije koji već imaju iskustvo u oblasti zaštite ljudskih prava, tj. sticanje specijalizovanih znanja i veština za

pravilno zastupanje žrtava trgovine ljudima u krivičnom, parničnom i drugim postupcima pred domaćim i međunarodnim sudovima. Program obuhvata sledeće teme: šta je trgovina ljudima i na koji način je definisana u zakonodavstvu Srbije i EU, na koji način proces trgovine ljudima funkcioniše; trauma, psihološke i zdravstvene posledice trgovine ljudima; komunikacija između advokata i žrtve; zbog čega žrtva (ne)treba da učestvuje u postupku; položaj i prava žrtava u domaćem i međunarodnom pravu; svedočenje žrtve na glavnom pretresu; poseban položaj dece; Služba i dostupni servisi za pomoći žrtvama. Ovaj trening je deo projekta „Promocija prava žrtava trgovine ljudima u Srbiji s akcentom na pravnoj

iskorišćavanja dece i mladih, kao i leci o trgovini ljudima i o samoj organizaciji. Međunarodne organizacije **CARE International NWB Sarajevo** i **CARE Srbija** su, u okviru projekta „Jačanje mreže za borbu protiv trgovine ljudima na zapadnom Balkanu“ organizovale niz **treninga iz upravljanja projektima i javnog zagovaranja** za predstavnike NVO iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije, koje su okupljene u regionalnu anti-trafiking mrežu. Treninzi i radionice održane tokom **septembra** i

pomoći – pristup baziran na ljudskim pravima“ koji se realizuje zahvaljujući podršci holandskog Ministarstva inostranih poslova u okviru programa socijalne transformacije za centralnu i istočnu Evropu (**MATRA**). Projekat ima za cilj da doprinese suzbijanju trgovine ljudima u Srbiji i poboljšanju položaja žrtava trgovine ljudima kroz dosledno poštovanje njihovih prava od trenutka identifikacije. Tokom septembra i oktobra 2010. godine (**24 – 26. septembra** i **22 – 24. oktobra**) u Kladovu su održana dva treninga na kojima je učestvovao 31 advokat iz Beograda, Pančeva, Niša, Zrenjanina, Novog Pazara, Bora, Novog Sada, Kragujevca, Vranja, Leskovca, Negotina, Valjeva i Kruševca. Po završetku treninga, odabrani učesnici su uključeni u neformalnu mrežu ASTRINIH advokata, a njihova imena će biti dostavljena svim relevantnim pružaocima pomoći žrtvama u našoj

zemlji, kao i drugim akterima, pre svega institucijama i organizacijama, koji mogu biti u prilici da obezbede besplatnu pravnu pomoć za žrtve trgovine ljudima.

oktobra imali su za cilj da učesnike/ce vode kroz pripremanje i prorađivanje svih segmenata pisanja projekata i planiranja kampanje javnog zagovaranja. Osim toga, učesnici/ce su imali priliku da saznaju više i o procesu planiranja svih faza kampanje javnog zagovaranja uz mobilisanje zajednice i proces sprovođenja kampanje.

U periodu **8 - 11. oktobra** u Palermu, Italija, održano je **jesenje zasedanje Parlamentarne skupštine**

OEBS-a u okviru kojeg je obeležena desetogodišnjica usvajanja Palermo konvencije. Na sesiji posvećenoj trgovini ljudima između ostalih govorili su pomoćnik direktora Interpol-a za borbu protiv trgovine ljudima, specijalna izvestiteljka i koordinatorka za borbu protiv trgovine ljudima OEBS-a i specijalni predstavnik Parlamentarne skupštine OEBS-a za pitanja trgovine ljudima. Predstavnica **ASTRE** je parlamentarcima predstavila trenutnu situaciju u Jugoistočnoj Evropi, kao i izazove sa kojima se žrtve svakodnevno susreću nakon izlaska iz lanca trgovine ljudima.

Koordinator za borbu protiv trgovine ljudima učestvovao je na **Regionalnoj ministarskoj konferenciji na temu suprotstavljanja trgovini ljudima**, koja je održana **14. oktobra** u Sloveniji. Na konferenciji su razmatrana pitanja regionalne saradnje, kao i preporuke državama Jugoistočne Evrope za borbu protiv ovog problema.

Predstavnice **ASTRE** učestvovala su na međunarodnoj konferenciji „**Mehanizmi za monitoring u borbi protiv trgovine ljudima**“ održanoj **15. oktobra** u Domu poslanika u Hagu, Holandija. Konferenciju je organizovala **nacionalna izvestiteljka Holandije za trgovinu ljudima**. Pored plenarnih sesija koje su se odnosile na sagledavanje problema trgovine ljudima u kontekstu ljudskih prava, uloge tužilaštva i međunarodne saradnje, procena trgovine ljudima u budućnosti i predstavljanja izveštaja deset godina holandskog nacionalnog izveštioaca, održane su i četiri radionice: finansijske i digitalne

istrage, nekažnjavanje i imigracioni zakoni, monitoring i podizanje svesti, tužilaštvo i suđenja, i počinio i facilitatori.

Snimanje **TV drame „Sestre“** u produkciji „Monte Royal Pictures

International“ uz podršku Vlade Srbije, EU i Međunarodne organizacije za migracije, otpočelo je **17. oktobra** u Beogradu. Kako bi podržali napor da se putem filma utiče na sticanje znanja i podizanje svesti u javnosti o problemu trgovine ljudima, prvoj klapi su prisustvovali šef delegacije EU u Srbiji, premijer vlade Srbije, ministar unutrašnjih poslova, predstavnici relevantnih institucija, nevladinih i međunarodnih organizacija. Scenario je potpisala Milena Marković, a režiju Vladimir Paskaljević.

U okviru obeležavanja oktobra kao meseca borbe protiv trgovine ljudima u Srbiji, **nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima** je održao niz **tribina na temu trgovine ljudima**, i to **12. oktobra** u Ekonomskoj školi u Kragujevcu; **14. oktobra** u Centru za kulturu u Smederevu; **20. oktobra** u Kraljevu, u saradnji sa lokalnim Crvenim krstom. Tokom ovog meseca realizovano je više aktivnosti na kojima su policijski službenici **MUP Srbije** imali direktno učešće na okruglim stolovima, tribinama, u radio i TV emisijama i edukativnim programima namenjenim deci i omladini u školama. Policijski službenici MUP Srbije, Uprave granične policije i svih policijskih uprava učestvovali su na javnim tribinama u ukupno 359 osnovnih i srednjih škola, domova i fakulteta, u

Povodom obeležavanja **18. oktobra - Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima** u Domu Narodne skupštine održana je **konferencija „Borba protiv trgovine ljudima u Republici Srbiji“**. U organizaciji Misije OEBS-a u Srbiji, Zajedničkog programa IOM, UNHCR i UNODC za borbu protiv trgovine ljudima i Narodne skupštine Srbije, konferencija je bila podeljena na četiri sesije i okupila veliki broj značajnih aktera u borbi protiv ovog društvenog problema. Učestvovali su ministar unutrašnjih poslova Srbije, predsednica Narodne skupštine Srbije, zatim šef Delegacije EU u Srbiji, šef misije OEBS u Srbiji, šef misije Međunarodne organizacije za migracije u Srbiji, nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima, predstavnici domaćih i inostranih NVO, eksperti, predstavnici srpskog pravosuđa, predstavnici diplomatskog kora, poslanici skupštine Srbije i drugi. Pored ostalog, cilj konferencije bio je unapređenje i jačanje nacionalnog mehanizma za borbu protiv trgovine ljudima putem usvajanja politika baziranih na međunarodnim dokumentima koje je Republika Srbija ratifikovala i podizanje svesti u javnosti o ovom opasnom društvenom problemu.

trajanju od 386 školskih časova, kojim je prisustvovalo oko 25.300 učenika i studenata, 2005 direktora, profesora, nastavnika, pedagoga, psihologa, kao i drugih stručnih radnika. Pojedinih tribinama je prisustvovalo ukupno 503 predstavnika iz NVO, Crvenog krsta Srbije i centara za socijalni rad.

Organizacije članice ASTRA mreže su, u saradnji sa lokalnom policijom, tokom **oktobra – meseca borbe protiv trgovine ljudima** sprovele brojne preventivno-edukativne aktivnosti. **NVO Centar za kulturnu afirmaciju** iz Dimitrovgrada je tokom prvih dana oktobra započeo niz predavanja, radionica i medijskih nastupa u Dimitrovgradu i Pirotu. U saradnji sa inspektorima odseka pogranične policije za strance, suzbijanje ilegalnih migracija i trgovine ljudima Policijske uprave Pirot i kolegicom iz Regionalnog centra, održali su predavanja o trgovini ljudima za učenike viših razreda osnovne škole, kao i za učenike srednje škole. **Udruženje žena i majki ANNA** iz Novog Pazara, organizovalo je i sa predstavnicima Policijske uprave održalo niz radionica u Gimnaziji, Tehničkoj školi, Ekonomskoj školi, te osnovnim školama: „Rifat Burdžević – Tršo“, „Bratstvo“, zatim u osnovnim

školama u selima Trnava i Osaonica. ANNA je takođe suorganizovala i učestvovala na radionicama na temu trgovine ljudima u prostorijama Policijske uprave Novi Pazar. Radionice su bile organizovane i u Zavodu za distrofiju i rehabilitaciju „Novopazarska banja“, kao i u Centru za nagluve i slabovide. Aktivistkinje **Centra za devojke iz Niša** su u ovom periodu održale 34 radionice u tri srednje i jednoj osnovnoj školi. Ovim radionicama je prisustvovalo 613 učenika i učenica. Dve radionice su realizovane u organizaciji **Centra za prava Romkinja** iz Niša.

U Beogradu je **26. oktobra** održan sastanak **Koalicije za monitoring prava deteta**. Dnevni red sastanka uključio je upoznavanje sa *Modelom nacionalne strategije za prevenciju i zaštitu dece od trgovine i iskorišćavanja dece u pornografiji i prostituciji*; upoznavanje sa *Preporukama Komiteta za prava deteta* po Fakultativnim protokolima; planiranje zajedničke akcije Koalicije po preporukama Komiteta.

Nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima učestvovala je na **regionalnoj konferenciji „Borba protiv trgovine ljudima u svrhu radne**

eksploatacije u Jugoistočnoj Evropi“, održanoj od **28. do 30. oktobra** u Austriji, u organizaciji OEBS-a. Na konferenciji su razmenjena iskustva i preporuke o problemu radne eksploatacije.

Organizacija CARE International NWB je sa partnerima – ETRA, RING i Romski informativni centar – održala Šestu regionalnu anti-trafiking konferenciju u Beogradu od **10. do 12. novembra**. Konferencija je okupila relevantne međunarodne aktere u borbi protiv trgovine ljudima, predstavnike međunarodnih organizacija, nacionalnih institucija, organizacija civilnog društva i eksperata. Tokom četiri sesije, učesnici su diskutovali o pravnim aspektima trgovine ljudima, unapređenju položaja žrtava, iskustvima NVO u suzbijanju trgovine ljudima, i napretku u oblasti prevencije ovog problema, kako kroz predavanja učesnika, tako i kroz rad u malim

je **11 - 12. novembra** u Beogradu uz prisustvo više od 90 učesnika iz zemlje, regiona i zapadne Evrope. Konferencija je imala dva osnovna cilja: da sagleda

mesto zakonodavstva Republike Srbije u odnosu na pravo Evropske unije i ukaže na moguće pravce dalje harmonizacije domaće legislative sa propisima EU o žrtvama, i da omogući sveobuhvatnu razmenu iskustava i znanja stručnjaka/ stručnjakinja i istraživača/istraživačica koji se bave pravima žrtava i pružanjem pomoći žrtvama nasilja i drugih vidova kriminaliteta. U svojim izlaganjima, učesnici konferencije su se bavili postojećim zakonskim rešenjima,

„Podrška žrtvama trgovine ljudima u sistemu socijalne zaštite - otkrivanje,

procena potreba i planiranje podrške“ koji je akreditovan u okviru Programa mera i aktivnosti za stalno stručno usavršavanje stručnih radnika zaposlenih u ustanovama socijalne zaštite. Polaznici treninga – zaposleni/e u domovima za brigu o deci bez roditeljskog staranja iz Beograda i Pančeva su imali prilike da saznaju nešto više o problemu trgovine ljudima, indikatorima za identifikaciju žrtava trgovine

grupama koje su identifikovale izazove i predlagale mere za njihovo rešavanje u sferama delovanja međunarodnih organizacija, nacionalnih mehanizama i NVO, a koji su se ticali suzbijanja trgovine ljudima, reintegracije i socijalne inkluzije žrtava i pružanja direktne pomoći žrtvama trgovine ljudima. Na kraju konferencije prikazan je TV spot protiv trgovine ljudima koji je deo regionalne AT kampanje.

Prvagodišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije „Prava žrtava i EU: izazovi pružanja pomoći žrtvama“ održana

praktičnim vidovima pomoći žrtvama, edukacijom o žrtvama u okviru nastavnih programa na fakultetima, kao i obukama stručnjaka. Konferencija je uključila prezentacije rada službi za žrtve, kao i istraživanja sprovedenih u Srbiji, regionu i svetu. Posebna pažnja posvećena je temama poput nasilja nad ženama, decom i starim licima, nasilja u porodici, mobinga, žrtvama ratnih zločina, kompjuterskog kriminaliteta, trgovine ljudima, seksualnog nasilja i slično.

ASTRA je **13. i 14. novembra** u Beogradu održala prvi trening

ljudima, karakteristikama trauma žrtava trgovine ljudima, veštinama komunikacije sa žrtvama trgovine ljudima, kao i o planu podrške žrtvama i saradnji sa drugim sistemima u zaštiti žrtava. Trening je realizovan uz podršku Save the Children Norway.

Savet za prava deteta Vlade Republike Srbije organizovao je konferenciju „Detinjstvo bez nasilja“ koja je održana **19. novembra** u Palati Srbija u Beogradu. Posebna sesija konferencije bila je posvećena izlaganjima strukturanim po ciljevima Akcionog plana predstavnika vodećih

nevladinih organizacija u Srbiji koje se bave zaštitom prava dece i sprovode aktivnosti u oblasti prevencije i zastite dece od nasilja.

U okviru **Zajedničkog programa (ZP) IOM-UNHCR-UNODC, 26. novembra** je održana prva u najavljenom nizu radionica „**Odgovor Republike Srbije na problem trgovine ljudima**“. Na poziv nacionalnog koordinatora, radionici su prisustvovali članovi Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima i drugi relevantni subjekti u ovoj oblasti koji mogu dati početne impulse za dalji razvoj mehanizma koordinacije za borbu protiv trgovine ljudima u Srbiji. Gost na radionici bio je koordinatorski tim za borbu protiv trgovine ljudima u Crnoj Gori, koji je predstavio crnogorski mehanizam koordinacije. Predstavnik UNODC iz ZP predstavio je uporedne modele i prakse iz regiona i Evropske unije, a nacionalni koordinatorski tim za borbu protiv trgovine ljudima predstavio je trenutnu situaciju i odgovor države na trgovinu ljudima u Srbiji.

Obuka vršnjačkih edukatora na temu trgovine ljudima održana je **26. i 27. novembra** u organizaciji **UG Somborski edukativni centar (SEC)**, kao članice ACRIMA mreže u svrhu promovisanja borbe protiv organizovanog kriminala. Projekat

je imao podršku Grada Sombora u okviru realizacije lokalnog akcionog plana za mlade i predviđen je kao prva faza obuke vršnjačkih edukatora, nakon čega bi oni započeli sa edukacijom o temi trgovine ljudima u svojim sredinama. Pored predstavnika

PROTECTE, predstavnika PU Sombor, SEC-a i Savetovaništa za mlade Sombor, predavačice na seminaru su bile i predstavnice ASTRE. Na dvodnevnom treningu je učestvovalo 10 mladih ljudi iz srednjih škola i fakulteta u Somboru koji su bili prilično zainteresovani za temu i vrlo aktivni u toku predavanja/radionice.

ASTRA je od 27. do 29. novembra u Gimnaziji u Dimitrovgradu održala **trening namenjen nastavnicima „Trgovina ljudima (decom) – prevencija i edukacija“**. Ovo je izborni program profesionalnog usavršavanja zaposlenih u prosveti sa akreditacijom

Zavoda za unapređenje vaspitanja i obrazovanja. Treningu je prisustvovalo 22 učesnika/ce iz Dimitrovgrada i Pirota. Nastavnici/ce koji su prisustvovali treningu su imali mogućnost da dobiju informacije o različitim aspektima problema trgovine ljudima/decom i načinima prevencije ovog problema;

osim toga, svaki polaznik je napravio plan akcije za prevenciju trgovine ljudima u svojoj školi.

Okrugli sto povodom **Studije o krivičnom pravnom sistemu i sudskoj praksi na polju borbe protiv trgovine ljudima u Republici Srbiji**, koja je izrađena u okviru Zajedničkog programa za borbu protiv trgovine ljudima u Republici Srbiji koji sprovode IOM, UNODC i UNHCR zajedno sa državnim organima, na čelu sa MUP Srbije i Ministarstvom pravde organizovan je **29. novembra** u Palati Srbija na poziv pomoćnika ministra pravde Republike Srbije. Tim eksperata koji su izradili studiju predstavio je dokument u radnoj verziji, a zatim je otvorena diskusija za iznošenje komentara i predloga u kojoj su učestvovali relevantne vladine, nevladine i međunarodne organizacije angažovane u borbi protiv trgovine ljudima.

U Briselu je povodom **9. i 10. decembra** – Međunarodnog dana borbe protiv korupcije i Međunarodnog dana ljudskih prava, održana **Treća generalna skupština mreže FLARE** u kojoj je učestvovala i predstavnica ASTRE. Godišnji sastanak FLARE mreže održan je u Evropskom parlamentu, a učesnici su bili predstavnici nevladinih organizacija FLARE mreže, kao i oko 600 mladih ljudi koji su učestvovali na događaju u Torinu organizovanom

Povodom **Međunarodnog dana ukidanja ropstva – 2. decembra**, ASTRA je organizovala konferenciju za novinare, na kojoj je visoka gošća bila **Specijalna izvestiteljka UN o trgovini ljudima, naročito ženama i decom, Joy Ngozi Ezeilo** koja je na poziv ASTRE doputovala u Beograd. Specijalna izvestiteljka UN je govorila o globalnim trendovima u trgovini ljudima, koji govore o tome da pored dominantnog oblika seksualne eksploatacije čije su žrtve žene i devojčice, muškarci sve češće postaju žrtve radne eksploatacije, a beleži se i visok procenat identifikovane dece žrtava. Specijalna izvestiteljka je takođe govorila o merama koje države treba da preduzmu kako bi se što efikasnije borile protiv ovog ozbiljnog problema. Predstavnica ASTRE je govorila o trenutnoj situaciji u Srbiji i o pitanju zašto trgovina ljudima predstavlja problem celog društva, dok je o ulozi medija i načinima izveštavanja o trgovini ljudima govorio novinar i urednik B92 Miša Stojiljković.

ASTRA je Međunarodni dan ukidanja ropstva 2010. godine obeležila i izradom grafita u centru Beograda (plato Cvetnog trga) koji ima za cilj da stalno podseća građane, naročito mlade, na problem trgovine ljudima, ali i da ih obavesti da putem ASTRA SOS telefona mogu dobiti informacije i pomoć. S obzirom na veliki procenat identifikovane dece žrtava trgovine ljudima, ASTRA je želela da poruka – **STOP! Deca nisu roba** – bude izražena u formi grafita, kako bi privukla pažnju pre svega mladih. Grafit su izradili dvoje grafiti umetnika, TKV i Lortek, koji se i sami zalažu za kultivisanje ovog oblika ulične umetnosti i saopštavanja socijalno angažovanih, umesto političkih i šovinističkih, poruka tim putem. Opština Vračar i Zavod za zaštitu spomenika grada Beograda podržali su inicijativu.

photo: Aleksandar Andjić (Vreme)

od strane FLARE 21, u istom periodu. Ceo događaj bio je odlično medijski ispraćen. Tom prilikom otvoren je četvrti po redu regionalni desk u Briselu, za koji je procenjeno da će biti ključan za dalji razvoj FLARE mreže.

Centar za devojke iz Užica, član ASTRA mreže, u saradnji sa Učiteljskim fakultetom organizovao je tokom meseca **decembra**, tri performansa na temu trgovine ljudima. Performans je izveden u prostorijama Crvenog krsta, a izveli su ga studenti i studentkinje - vršnjački edukatori ovog fakulteta. NVO Atina, u saradnji sa Misijom OEBS-a u Srbiji, organizovala je seminar „Jačanje kapaciteta lokalne zajednice za identifikaciju, upućivanje i zaštitu žrtava trgovine ljudima“ koji

je održan od **12. do 14. decembra** na Zlatiboru. Cilj seminara bio je podizanje kapaciteta i unapređenje koordinacije i komunikacije između svih relevantnih institucija u borbi protiv trgovine ljudima u gradovima Tutinu, Novom Pazaru, Novoj Varoši, Prijepolju, Priboju, Sjenici i Raškoj u oblasti identifikacije, upućivanja i zaštite žrtava trgovine ljudima. Učestvovala su predstavnice/i Uprave granične policije MUP Republike Srbije, Ministarstva rada i socijalne politike, Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, NVO Atina i NVO ASTRA.

NVO ASTRA – Akcija protiv trgovine ljudima iz Beograda, u saradnji sa organizacijama članicama ASTRA mreže, realizuje projekat praćanja problema trgovine ljudima u Srbiji (*Human Trafficking Watchdogs in the Republic of Serbia*) uz podršku Delegacije Evropske unije u Srbiji u okviru Evropskog instrumenta za demokratiju i ljudska prava (EIDHR).

Ovaj projekat ima za cilj da da doprinos stabilizaciji i procesu demokratizacije Srbije kroz unapređenje položaja žrtava trgovine ljudima od trenutka njihove identifikacije, kao i da doprinese uključenosti i pluralizmu civilnog društva u Srbiji kroz izgradnju kapaciteta nevladinih organizacija za praćenje i izveštavanje o poštovanju prava žrtava trgovine ljudima, a posebno prava garantovanih Konvencijom Saveta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima. Praćenje i izveštavanje o stanju trgovine ljudima i položaju žrtava u Srbiji će se vršiti uz aktivno i decentralizovano učešće organizacija civilnog društva iz Republike Srbije, članica ASTRA mreže, koje izveštavaju iz svojih lokalnih zajednica. Zbog toga će Izveštaj obuhvatiti teritoriju Srbije, a poseban akcenat biće stavljen na gradove u kojima su aktivne organizacije – članice ASTRA mreže, kao i saradnici ASTRE: Novi Sad, Zrenjanin, Vršac, Velika Plana, Užice, Niš, Vranje, Dimitrovgrad, Novi Pazar, Vlasotince, Kragujevac i Beograd. Izveštaj o trgovini ljudima u Srbiji će biti javno prezentovan u okviru kampanje čiji je cilj da podrži Republiku Srbiju u ostvarivanju obaveza preuzetih ratifikacijom Konvencije Saveta Evrope kroz prepoznavanje dobrih praksi i slabih tačaka u ostvarivanju prava žrtava.

Pregled rada Republičkog tima za suzbijanje trgovine ljudima u 2010. godini

Prvi sastanak Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima u 2010. godini održan je **18. marta** uz prisustvo koordinatora i predstavnika/ca MUP Srbije, Ministarstva pravde, Ministarstva rada i socijalne politike, Ministarstva prosvete, Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, Crvenog krsta Srbije, NVO ASTRE, Beosupport-a, NVO Atina, Centra za prava deteta, Pomoć deci - Fond hrišćanske dece, Savetovaništa protiv nasilja u porodici, Viktimološkog društva Srbije i međunarodnih organizacija Međunarodne organizacije za migracije, OEBS i UNHCR, Ambasade SAD i drugih. Tom prilikom, načelnica u Sektoru za brigu o porodici i socijalnu zaštitu Ministarstva rada i socijalne politike predstavila je Predlog Zakona o socijalnoj zaštiti koji je bio na javnoj raspravi do sredine marta. Predstavnicu Viktimološkog društva Srbije je predstavila preporuke iz istraživanja o sistemu pomoći i podrške ženama žrtvama trgovine ljudima u Srbiji koje je ova organizacija sprovela. Gošća iz Centra za integraciju mladih je predstavila aktivnosti Svratista za decu ulice koje ova organizacija vodi. Gošće na sastanku su bile i predsednica Apelacionog suda u Beogradu koja je dobila podršku Republike Srbije kao predstavnicu naše zemlje u GRETI, zamenica zaštitnika prava građana za prava deteta, predstavnicu Ministarstva za telekomunikacije i informaciono društvo koja je govorila o kampanji ovog Ministarstva za zaštitu dece na internetu i predstavnicu Međunarodnog centra za razvoj migracionih politika (ICMPD). Iako je prvobitno predložen u dnevnom redu, razgovor o učešću žrtava trgovine ljudima u dokumentarnim emisijama je odložen za neki naredni sastanak Radne grupe za pomoć žrtvama. Nacionalni koordinator je najavio otvaranje izložbe dečjih radova na temu „Moderno ropstvo“ u Nišu i pozvao je sve članove tima da dođu na okrugli sto o Modelu strategije za prevenciju i zaštitu dece od trgovine

ljudima i eksploatacije u prostituciji i pornografiji.

Drugi sastanak Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima je održan **17. juna** u prostorijama OEBS Misije u Srbiji. Od članova Tima, sastanku su prisustvovali koordinator i predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravde, Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, NVO ASTRA, NVO Atina, Savetovaništa protiv nasilja u porodici, Viktimološkog društva Srbije i Centra za prava deteta, kao i međunarodnih organizacija OEBS, Međunarodne organizacije za migracije UNHCR i drugi. Osim članova tima, sastanku su prisustvovali i gosti iz Centra za integraciju mladih, iz švajcarske i belgijske ambasade u svojstvu donatora i iz Ambasade SAD.

Na ovom sastanku su predstavljene različite aktivnosti i programi članova tima i organizacija i institucija koje se bave temama koje mogu biti od značaja za oblast suzbijanja trgovine ljudima.

Na početku je koordinator Republičkog tima predstavio statističke podatke o broju identifikovanih žrtava trgovine ljudima i o broju krivičnih prijavi za krivično delo trgovine ljudima za prvih pet meseci 2010. godine.

Predstavnicu Ministarstva rada i socijalne politike predstavila je preporuke Komiteta za prava deteta u vezi sa Inicijalnim izveštajem Republike Srbije o primeni Fakultativnih protokola o prodaji dece, dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji i o učešću dece u oružanim sukobima, a govorila je i o iskustvu državne delegacije na 54. zasedanju Komiteta za prava deteta.

Predstavnik Službe za borbu protiv visokotehnološkog kriminala MUP Srbije je govorio o akciji „Armagedon“, koja ima za cilj otkrivanje zloupotrebe dece za pornografiju na internetu.

Predstavnicu Međunarodne organizacije za migracije je predstavila zajednički anti-trafiking projekat koji će u Srbiji u naredne dve godine

realizovati ova organizacija, UNHCR i UNODC.

Novinarka B92 je ukazala na neophodnost obezbeđivanja bolje zaštite za žrtve trgovine ljudima koje se odluče da govore za medije o svom iskustvu, kao i bolje procene pružalaca pomoći da li je žrtva zaista spremna za takav korak.

Predstavnicu Praksisa je predstavila pozorišnu predstavu „Reci STOP nasilju“ koju ova organizacija realizuje u saradnji s romskom zajednicom.

Predstavnicu Nacionalne službe za zapošljavanje govorila je o zajedničkom projektu ove institucije, Međunarodne organizacije za migracije i NVO Atina. Predstavnicu ICMPD je obavestila članove Tima o Smernicama za standardne operativne postupke u postupanju sa žrtvama trgovine ljudima koje je izradila ta organizacijau okviru svog projekta.

Predstavnicu Beogradskog centra za ljudska prava je predstavila istraživanje o dečjem radu u seoskim sredinama koje ova organizacija planira da sprovede u narednim mesecima.

Treći sastanak Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima je održan **16. septembra** u prostorijama MUP Srbije. Sastanku su prisustvovali nacionalni koordinator i predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravde, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva rada i socijalne politike, Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, nevladinih organizacija ASTRA, Atina, Beosupport, Savetovaništa protiv nasilja u porodici, Viktimološkog društva Srbije, Pomoć deci - Fond hrišćanske dece, kao i Crvenog krsta i međunarodnih organizacija: OEBS, Međunarodne organizacije za migracije, UNHCR i Save the Children. Osim toga, sastanku su prisustvovali i predstavnici Ambasade SAD, Međunarodnog centra za razvoj migracionih politika (ICMPD), UNODC, Skupštine Srbije i NVO Centra za integraciju mladih i Praksis.

Nacionalni koordinator je na početku predstavio najnovije statističke

podatke u oblasti suzbijanja trgovine ljudima, a govorio je i o svom studijskom putovanju u SAD u okviru ILVP programa. Predstavica Međunarodne organizacije za migracije je saopštila rezultate konkursa za istraživačke projekte u okviru UN.GIFT Srbija projekta.

Predstavnik Odeljenja za prevenciju i suzbijanje maloletničke delinkvencije obavestio je Tim o formiranju radne grupe u okviru Uprave kriminalističke policije koja je zadužena za praćenje sprovođenja preporuka Komiteta za prava deteta povodom inicijalnih izveštaja Republike Srbije o sprovođenju Konvencije o pravima deteta, Fakultativnog protokola o učešću dece u oružanim sukobima i Fakultativnog protokola o prodaji dece, dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji, u segmentima koji spadaju u nadležnost policije.

Najveći deo sastanka je bio posvećen prezentaciji NVO Praksis na temu pravno nevidljivih lica.

Savetnica predsednice Skupštine je zatim govorila o inicijativi koordinatora Republičkog tima da se poslanici u parlamentu uključe u obeležavanje 18. oktobra – Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima. Najavljena je i konferencija na temu borbe protiv trgovine ljudima koja će tog dana biti održana u Narodnoj skupštini Srbije.

Predstavice ASTRE su predstavile dva nova akreditovana programa stručnog usavršavanja – jedan namenjen prosvetnim radnicima, a drugi zaposlenima u sistemu socijalne zaštite koje će ova organizacija sprovođiti u narednom periodu, kao i najnoviju kampanju koja će biti realizovana u okviru STOP! projekta koji podržava Delegacija Evropske unije u Srbiji, kao i seminar za advokate koji se realizuje uz podršku holandskog MATRA programa (više o ovim programima možete pročitati u ovom broju E-biltena).

Poslednji sastanak Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima u 2010. godini održan je **16. decembra** u organizaciji i u prostorijama OEBS Misije na temu „Obeštećenje za žrtve trgovine ljudima“. Sastanku su prisustvovali koordinator za borbu protiv trgovine ljudima i predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravde, Ministarstva

zdravlja, Republičkog javnog tužilaštva, Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, NVO ASTRA, NVO Atina, Centra za prava deteta, Pomoć deci, Praksis, kao i predstavnici međunarodnih organizacija OEBS, Međunarodnog centra za razvoj migracionih politika (ICMPD), ODIHR, Ambasade SAD u Beogradu i Zajedničkog projekta IOM-UNHCR-UNODC.

Sastanak je otvorila predstavnica Misije OEBS u Republici Srbiji, a potom je predstavnica kancelarije Koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima izvestila sve prisutne o ključnim događajima u periodu između dva sastanka i iznela statističke podatke Ministarstva unutrašnjih poslova za 2010. godinu, koji se odnose na broj žrtava trgovine ljudima. Gošća sastanka, šef Odseka za lične karte, prebivalište i druge upravne poslove iz Uprave za upravne poslove Ministarstva unutrašnjih poslova, predstavila je pravni okvir prijave prebivališta i boravišta građana i sa aspekta nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova prisutne upozнала sa prepoznatim problemom „pravno nevidljivih lica“ i njihovim uvođenjem u legalne tokove, što je bio i jedan od zaključaka sa prethodnog sastanka Republičkog tima.

Koordinator za borbu protiv trgovine ljudima je nakon prvog dela sastanka najavio drugi – tematski deo sastanka „Obeštećenje za žrtve trgovine ljudima“ i predložio promenu načina rada Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima. Promena načina rada ogleđa se u tome da će se u budućem periodu akcenat stavljati na konkretna pitanja i rešavanje istih, kao i da će svi članovi moći da predlažu i pripremaju teme za buduće sastanke.

Drugi tematski deo sastanka počeo je prezentacijom predstavnice Misije OEBS u Republici Srbiji, koja je predstavila ključne međunarodne standarde i pravni okvir u odnosu na ostvarivanje imovinsko odštetnog zahteva žrtava trgovine ljudima, kao i kratku analizu predmeta u kojima je Vrhovni sud postupao u periodu od 2005-2009. godine.

Potom je gošća sastanka – predstavnica ODIHR-a, dala kratak prikaz nalaza i preporuka ove organizacije u vezi sa kompezacijom žrtvama trgovine

ljudima. Predstavila je studiju o nadoknadi štete žrtvama trgovine ljudima i eksploatacije u regionu OEBS-a („Compensation for Trafficked and Exploited Persons in the OSCE Region“), u kojoj je objašnjeno kako bi trebalo da se ponašaju svi učesnici u tom postupku i dat je prikaz mehanizma državnog fonda za kompenzaciju. Zatim je predstavnica Tužilaštva za organizovani kriminal predložila moguće pravce za unapređenje mehanizma za ostvarivanje prava na kompenzaciju i istakla Zakon o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, koji je članom 49. odredio način i opredelio procenat kojima se imovina deli i raspoređuje.

IMPRESUM

Priredile: Nataša Bošković i Ivana Radović

ASTRA Akcija protiv trgovine ljudima Beograd,
Republika Srbija

Tel/fax: +381 11 3347 817

+381 11 2635 114

E-mail: astranet@sezampro.rs

Web: www.astra.org.rs

Ovo izdanje ASTRA E-biltena je objavljeno uz podršku Evropske unije. Sadržaj ASTRA E-biltena je isključiva odgovornost ASTRE i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije.